

## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แนวคิดการจัดการ โลจิสติกส์เริ่มเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานในด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมอย่างกว้างขวาง โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันและได้มีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการจัดการ เพื่อให้มีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น และเพิ่มความคล่องตัวในการจำหน่ายและการบริการสินค้ารวมถึงการรับข้อมูลข่าวสาร การเคลื่อนย้ายเพื่อให้เกิดการบริการที่รวดเร็วแม่นยำเพื่อให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดวิธีการในการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการอย่างมีระบบ หรือที่เรียกว่า โลจิสติกส์ (logistics)

ในด้านการเกษตร โลจิสติกส์ได้เข้ามามีบทบาทอย่างกว้างขวางและชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากลักษณะการจัดการ โลจิสติกส์มีส่วนสำคัญต่อการรักษาคุณภาพ การบริการ เช่น การรักษา สภาพของสินค้าด้านเกษตร ไม่ให้เกิดความเสียหาย การจัดเก็บรักษา ไปจนถึงการส่งมอบที่จำเป็นต่อการแข่งขันกับเวลาอันมีภาวะความเสียหายของสินค้าเกษตรเป็นปัจจัยบังคับโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีหอมหัวใหญ่ซึ่งเป็นพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงมีราคาค่อนข้างดี เป็นที่นิยมบริโภคทั้งในรูปแบบบริโภคสดและแปรรูป ในปี 2552 มีปริมาณการบริโภคหอมหัวใหญ่ในประเทศเท่ากับ 63,162 ตัน มีปริมาณการนำเข้า 31,887 ตัน คิดเป็นมูลค่า 288.99 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2552) โดยมีด่านศุลกากรแม่สอดเป็นช่องทางหลักในการนำเข้า ในปี 2551 ไทยนำเข้าหอมหัวใหญ่ผ่านด่านศุลกากรแม่สอดคิดเป็นมูลค่า 23.036 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 55.353 ล้านบาทในปี 2552 คิดเป็นร้อยละ 140.29 ของมูลค่าที่เพิ่มขึ้น (ด่านศุลกากรแม่สอด, 2552) แต่ก็เสี่ยงกับความเสียหายอันเนื่องมาจากการจัดการที่ด้อยคุณภาพทั้งนี้ พบว่าหอมหัวใหญ่เป็นพืชที่มีความชื้นมากกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ ทำให้เกิดการเน่าเสียง่าย จึงต้องระมัดระวังในเรื่องการเก็บเกี่ยว การเก็บรักษา การขนส่ง ซึ่งเป็นสาเหตุของการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว (สิงหนาท, 2537 และ ศิริทรัพย์, 2544) จากการวิเคราะห์พบว่าอัตราการเน่าเสียของหอมหัวใหญ่จากการเก็บรักษาหอมหัวใหญ่ในห้องเย็นมีอัตราการเน่าเสียร้อยละ 10 ของเดือนกันยายน นับจากเดือนพฤษภาคม และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15 และ 20 ในเดือนตุลาคม และพฤศจิกายน ตามลำดับ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ศูนย์สถิติการเกษตร และ สหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ฝางจำกัด, 2541) ในการเก็บเกี่ยวของหอมหัวใหญ่ควรที่จะเก็บในขณะที่หอมหัวใหญ่มีอายุจัด คือ 150 วัน โดยการสังเกตของเปลือกภายนอกของหอมหัวใหญ่เริ่มมีสีเหลืองอมน้ำตาล เพราะจะทำให้เก็บรักษาได้นาน ทำให้รากไม่งอก หรือมีการแทงยอดเร็วกว่าปกติ ซึ่งจะทำให้สินค้าหอมหัวใหญ่ไม่ได้ตามมาตรฐาน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2530) อย่างไรก็ตามในปี 2541 ต้นทุนโลจิสติกส์มวลรวมภายในประเทศสูงถึงร้อยละ 19.08 ซึ่งแบ่งเป็นส่วนเกษตรกรรมสูงถึงร้อยละ 21.76 เมื่อเทียบกับกลุ่มทางยุโรปอยู่ที่ร้อยละ 7 อเมริกาเหนือร้อยละ 7-10 และเอเชียแปซิฟิกร้อยละ 11.6 ซึ่งนับว่าต่ำกว่าเมื่อเทียบกับไทยสาเหตุเนื่องมาจากผู้ประกอบการไทยยังไม่สามารถที่จะบริหาร โลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพได้ เช่น การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานซ้ำซ้อน และไม่รักษาเวลาในการขนส่ง เพื่อให้ทันกับความต้องการของผู้บริโภค (สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547) โดยเฉพาะกรณีสินค้าเกษตรอย่างเช่น หอมหัวใหญ่ ดังนั้นในการศึกษาเรื่องการศึกษาาระบบ โลจิสติกส์ของธุรกิจหอมหัวใหญ่นำเข้าผ่านด่านศุลกากรแม่สอด จังหวัดตาก จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการช่วยปรับปรุงคุณภาพด้านโลจิสติกส์ได้ดีขึ้น และนำมาซึ่งผลของการเพิ่มขีดความสามารถของธุรกิจรวมถึงผลได้ที่เพิ่มขึ้นจากการบริหารจัดการ โลจิสติกส์ที่มีคุณภาพทั้งที่เป็นตัวเงิน และที่ไม่ใช่ตัวเงิน

## 1.2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อทราบถึงขั้นตอนการจัดการ โลจิสติกส์การนำเข้าหอมหัวใหญ่ผ่านด่านศุลกากรแม่สอด
2. เพื่อทราบคุณภาพระบบโลจิสติกส์การนำเข้าหอมหัวใหญ่ผ่านด่านศุลกากรแม่สอด

## 1.3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

องค์กรหรือผู้ประกอบการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการนำเข้าหอมหัวใหญ่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการบริหารระบบ โลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนคุณภาพของการจัดการที่ดียิ่งขึ้น

#### 1.4. ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตการศึกษาเรื่องการจัดการโลจิสติกส์การนำเข้าของหอมหัวใหญ่ผ่านด่านศุลกากรแม่สอด จังหวัดตาก โดยจะทำการศึกษาดังแต่กระบวนการนำเข้าผ่านด่านศุลกากรแม่สอด จังหวัดตาก จนถึงกระบวนการขนส่งถึงลูกค้า ซึ่งจะทำการศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะผู้ประกอบการที่ทำกิจกรรมผ่านด่านศุลกากรแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

#### 1.5. นิยามศัพท์

ด่านศุลกากรแม่สอด หมายถึง ด่านตรวจการขนส่งนำเข้าส่งออกสินค้าระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า (รายละเอียดกล่าวใน ภาคผนวก ก)

การศึกษาเชิงลึก หมายถึง การศึกษาดังแต่กระบวนการนำเข้าหอมหัวใหญ่เข้ามาจากสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่าผ่านด่านตรวจ การบรรจุ การเก็บรักษา ตลอดจนการส่งมอบถึงลูกค้าของผู้ประกอบการหอมหัวใหญ่

การนำเข้าหอมหัวใหญ่ หมายถึง การนำเข้าหอมหัวใหญ่เฉพาะที่ผ่านด่านศุลกากรแม่สอด จ.ตาก